

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2024

No 2

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 598 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 29-fevralda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Ilm-fanga baxshida umr Baxtiyor Islamov	8
Kichik biznesni rivojlantirishda “yashil” iqtisodiyotni keng tatbiq qilishning ahamiyati Gulnora Abdurahmonova Kalandarovna, Sanjar Baxodirovich G’oipnazarov	10
Brand Capital as a Determinant of Institutional Prestige and Student Choice in the Higher Education System ... Zufarova Nozima Gulamiddinovna	16
Inson va atrof-muhit dialektikasi: nomutanosiblik ko’rsatkichlari va ekologik muammolar Butaboyev Maxammadjon Tuychiyevich, Maxmudov Nosir Maxmudovich	24
Yashil budjetlashtirish va uni O’zbekistonda joriy etish istiqbollari Meyliev Obid Raxmatullayevich, Gofurova Kamola Xayrulla qizi	30
Iqtisodiyotda ta’lim va fan integratsiyasining asosiy yo’nalishlari Yormatov Ilmidin Toshmatovich	35
Transport vositalari va yo’llar turizm transport infratuzilmasini rivojlantirishning muhim omilidir Agzamov Shaxboz Akmalovich	39
Bank xizmatlarini raqamlashtirish orqali samaradorligini oshirish A. X. Salamov	44
Biznes-reja baliqchilik xo’jaligi rivojlanishi uchun asos sifatida Dosmurotova Shaxista Kengashovna	48
Mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligi va uning lizing munosabatlari rivojlanishi bilan bog’liqligi Axmediyeva Aliya Toxtarovna	55
Turizmni rivojlantirish imkoniyatlari Ziyadullayev Ilhom Narkabilovich	63
Tijorat banklari depozit operatsiyalari samaradorligini oshirish muammolari va ularni bartaraf etish yo’llari Shamsiyev Nodir Muratovich	67
Hududlarni rivojlantirishda xorijiy investitsiyalarning samaradorligini oshirish masalalari Shagazatov Oybek bahodirovich	72
Hududlar biznes muhitini rivojlantirish va samarali boshqarish yo’nalishlari Davlatov Sanjar Abdimannonovich	76
Ijtimoiy rivojlanish xulq-atvor paradigmasida yoshlarning tadbirkorlik faoliyatini tartibga solishning nazariy asoslari Mirzatov Baxtiyor Toxirovich	80
Korxonalar innovatsion faoliyatida raqamli transformatsiyaning muhim yo’nalishlari Yuldasheva Kamola Miraliyevna	84
O’zbekistonda agroturizmni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish (Buxoro viloyati misolida) Yoriyeva Farangiz Murodillayevna	89
Innovatsion tadbirkorlik muhitini kompleks baholashda xalqaro tashkilotlar tajribasi Nazarova Umida Avazovna	94
Turizm faoliyatini davlat tomonidan tartibga solish samaradorligini oshirishning ayrim usullari Mirzaxodjayev Alisher Botirovich	98
Globallashuv sharoitida transchegaraviy suv resurslardan samarali foydalanishni boshqirish Mirzayev Musurmon Umidullayevich	103
Surxondaro viloyati iqtisodiyotida kichik biznes va tadbirkorlikning o’rni va ahamiyati Fayziyeva Aziza Azamat qizi	108
Ta’lim muassasalarida xarajatlarni moliyaviy nazorat etishning samaradorligi tahlili Eshonqulov Davlatjon Rajabboyevich	113
Ta’minot zanjirini boshqarishda transport logistikasi usullarini takomillashtirish Zoxidova Nazokat Berdimurot qizi	119
Blokcheyn texnologiyasida xavfsizlik masalalari Mamadiyarov Zokir Toshtemirovich	123
Развитие цифровой трансформации банковского сектора Республики Узбекистан Абдурахманова Матлуба Махамадаминовна	129

Asosiy fondlarni hisoblash va baholash usullarini takomillashtirish istiqbollari.....	135
Rixsimbayev Odiljon Qobiljonovich	
Marketingda tovar harakati tizimini optimallashtirish va modellashtirish	141
Sherzod Xolmurodovich Pardayev, Kamola Abdujabborovna Pardayeva	
Iqtisodiy rivojlanish uchun strategik taqsimlash strategiyalari:	
Investitsion Fond Portfellarning qiyosiy tahlili.....	148
Sultonboeva Munira bahodirovna	
Soliq munosabatlarining ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati: ilmiy-nazariy qarashlar.....	154
Axrorov Zarif Oripovich, Saidmurodov Feruz Sodiqjon o'g'li	
Взаимосвязь инвестиционной стратегии с оценкой эффективности инвестиционного проекта	159
С. С. Алиева, А. Назаров	
Erkin iqtisodiy zonalarning faoliyati va boshqaruv mexanizmini takomillashtirish.....	167
Sheraliyeva Saida Azatovna	
Xizmat safari xarajatlari hisobining huquqiy asoslari	170
Ergashev Sarvar Xudoynazarovich	
Инклюзивное образование и его особенности.....	175
Зайнутдинова Умида Джалоловна	
Jismoniy shaxslarning mol-mulk va yer soliqlarini hisoblash va undirish samaradorligini oshirish yo'llari.....	179
Qurbonov Muxiddin Abdullayevich	
Mamlakatda soliq qarzdorligi vujudga kelishining asosiy sabablari va ularni qisqartirish yo'llari.....	184
Hakimov Ulug'bek Furqat o'g'li	
Mulk qiymatini baholash tushunchasi, baholash obyektlari, baholanadigan qiymat turlari.....	188
Izbosarov Boburjon Bahriddinovich, Yoqubboyev Ilhomjon G'ulomjon o'g'li	
O'zbekistonda sug'urta xizmatlarining zamonaviy transformatsiyasi.....	193
G. Adilova	
Biznes subyektlarida samaradorlik masalalarini o'yinlar nazariyasi usuli bilan baholash.....	197
Mardiyev Nurali	
Yengil sanoatda "lean production" konsepsiyasini tatbiq etishning amaliy jihatlar.....	203
Yaxyayeva Inobat Karimovna	
Soliq salohiyatini baholash usullari va ularning tadbirkorlik subyektlari faoliyatiga ta'siri tahlili	207
Borotov Sharofiddin Jumaqul o'g'li	
Ko'chmas mulk bozorini baholashning institutsional asoslari	213
Ishonqulov Nizamjon Fayzullayevich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida turizm xizmatlarini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari.....	221
Amriyeva Shaxzoda Shuxratovna	
O'zbekistonning bank-moliya tizimi hamda unda Islom moliyasi	
instrumentlarini jalb etishdagi joriy tendensiyalar	226
Eshimov Alisher Dasmurodovich	
Tashqi savdoda notarif usullarni qo'llashning iqtisodiy oqibatlarini aniqlash	
metodologiyasi (rivojlangan davlatlar tajribasi).....	234
Norqobilov Akobir Iso o'g'li	
Reklama xizmatlari va uning subyektlar samaradorligini oshirishdagi imkoniyatlari.....	240
Rabbimov Elbek Abdulloyevich	
Ijtimoiy siyosatni amalga oshirishda sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirish asoslari	245
Imonqulov Nuriddin Qo'shmon o'g'li	
Tijorat banklari biznes ekotizimini rivojlantirishning nazariy asoslari.....	250
Shoymardonov Orziqul Jo'ra o'g'li	
Majburiy tibbiy sug'urtaning vujudga kelishi va o'ziga xos xususiyatlari.....	256
Kenjayev Soxib Sayfiyevich	
O'zbekiston Respublikasida zamonaviy soliq ma'murchiligini joriy etish orqali budjet-soliq siyosati	
samaradorligini yanada oshirish.....	260
Yuldasheva Shaxnoza Xojiakbar qizi	
Jahon iqtisodiyotining barqaror rivojlanishida derivativlar bozorining roli	266
Shokirov Mirkamol Mirolim o'g'li	
Boshqaruv hisobida mas'uliyat markazlarini tashkil etish masalalari.....	274
Sobirov Otabek Olimjonovich	

Davlat moliyasini boshqarishda moliyaviy nazorat usullaridan samarali foydalanish yo'llari	277
Kultayev Farxod Shavkatovich	
Tijorat banklari foydasi va rentabillik ko'rsatkichlariga ta'sir etuvchi omillar tahlilini takomillashtirish	281
Normo'minov Temurbek Sheraliyevich	
O'zbekiston Respublikasida tijorat banklari aktivlar sifatini oshirish yo'llari	284
To'ychiyev Otabek Shamshiyevich	
Venchur kapitalining mohiyati va O'zbekistonda venchur tizimini rivojlantirishning institutsional asoslari.....	288
Tadjibayeva Nigora Gulomjonovna	
Innovatsiyalar: zamonaviy iqtisodiyot uchun innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash zarurati.....	293
Malikova Dilrabo Muminovna, Tursunov Jahongir Ulug'bek o'g'li	
Budjet daromadlarining shakllanishida egri soliqlarning ta'sirini ko'p omilli ekonometrik modellashtrishda tahlil qilish.....	297
Abdunazarova Shahnoza Norqo'chqor qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlarida investitsion jozibadorlikni oshirish yo'llari	302
Abdullayev Boburjon Akbaraliyevich	
Barcha tadbirkorlik subyektlariga teng raqobat sharoitini yaratishda soliq imtiyozlarining o'rni	306
Akbarov Akmalxon Akrom o'g'li	
Hisob siyosati va unda biologik aktivlar hisobini yoritib berish tartibini takomillashtirish	310
Mirzayeva Nargiza Batirovna	
Talabalarning oilali bo'lishiga ta'sir etuvchi omillarga iqtisodiy baholashda yangicha yondashuv.....	314
O. U. Shomurodov, A. A. Suyarov, Z. U. Uroqov, J. S. Urazov, A. T. Ablahatov	
Ways to Use the Experience of Foreign Countries in Creating a Beneficial Business Environment for Entrepreneurship And Improving Taxation	319
Mukhlisa Ikramova	
Aholi turmush darajasini oshirishda moliyaviy savodxonlikning o'rni va iqtisodiy rivojlanishga ta'siri	325
Yusupov Muhammadali Soxib o'g'li, J.D. Xojiyev	
Temir yo'l sanoat korxonalarida ijtimoiy-mehnat munosabatlarini boshqarish bo'yicha xorijiy tajriba.....	329
Kadirova Sharofat Amonovna	
Механизм внедрения аутсорсинговой деятельности в АО “Ўзтемирйўлийўловчи”	332
Н. Э. Кахарава	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni yanada rivojlantirish investitsiyalarni jalb qilishda xorijiy mamlakatlar tajribasi	337
Sharipov Bobur Anvar o'g'li	
“STEKLOPLASTIK” MJCHning bozordagi strategik holatini tahlil qilish	342
Musyeva Shoira Azimovna	
Agrar sektorda ekologik toza mahsulotlarni ishlab chiqarishning nazariy masalalari	348
M. Sh. Nazarova, Z. S. Kazakova	
Methodological Foundations of Bank Lending and Classification of Factors Affecting the Features of Obtaining Loans.....	353
Raxmanova Laylo bahodirovna, A. Karimova	
Agrosanoat klasterlarda tovar-moddiy zaxiralar samaradorligini KPI orqali baholash uslubiyati.....	357
Toshpo'latov Azizbek Shermuxamadovich	
Faol tadbirkorlar faoliyatida kambag'al oilalarni iqtisodiy-ijtimoiy holatini yaxshilash imkoniyatlari.....	362
Salamov Ibrohim, Nazarova Maryam Sharifovna, Kazakova Zulayxo Saloxiddinovna, Jonibekov Faxriddin Beknazarovich, Kudratov Rizo Turdibayevich, Ulmasova Oygul Baxtiyorovna, Xamdanova Nasiba Ablakulovna, Xudayberdiyeva Ma'rifat Umarovna	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar strategiyasi tahlilining o'ziga xos xususiyatlari	369
Tursunova Shaxnoza Farxod qizi	
Процессы цифровизации АО “Hududgazta'minot”	373
Хусанов Кахрамон Нишонович	
O'zbekistonda aholi turmush darajasini oshirish yo'llari.....	378
Abdullayeva Madina Kamilovna, Eldorbekov G'ofurbek Iskandarbek o'g'li	
Aholi farovonligini oshirishda tadbirkorlik subyektlari uchun kredit tizimini takomillashtirish mexanizmi.....	381
Bobayev Isroiljon Abdinabiyeich	
Mamlakatga jalb qilingan xorijiy kapitalning tovarlar va xizmatlar importi salohiyatiga ta'sirini ekonometrik modellar bilan baholash.....	386
Saydullayev Azamat Jo'raqul o'g'li	

O'zbekistonda bank xizmatlari raqobatbardoshligini baholash mazmuni va o'ziga xos xususiyatlari.....	394
Sh. Madraimov	
Kapital bozorida sug'urta kompaniyalar institutsional investor sifatida	397
Xasanova Lola Mamasharifovna	
Yangi O'zbekiston strategiyasida institutsional islohotlarni yanada chuqurlashtirish va ko'p funksiyali raqamlashtirishning ilmiy asoslari	400
B. B. Berkinov	
O'zbekiston Respublikasi tijorat banklari orqali jinoiy yo'l bilan olingan daromadlarni legallashtirish mexanizmlari.....	409
G'afurov Umidjon Bahodir o'g'li	
Rivojlangan mamlakatlarda keksa fuqarolarning bandligini oshirish kam ta'minlangan aholi qatlamini qo'llab-quvvatlash usuli sifatida (Yaponiya tajribasi misolida).....	413
Karimov Bekzodjon Ilxomovich	
Tashqi savdoni oshirishda boj-tarif siyosatini takomillashtirish mexanizmlari	420
Pardayev Ilhomjon G'ulomjon o'g'li	
Финансы или корпоративные финансы	426
Уринов Бобур Насиллоевич	
In Ensuring Economic Development in the Country Green Economy and its Features	432
Akhunova Shakhistakhon Nomonjanovna, Abdusattorova Mokhirabonu Abdugoppor kizi	
Tijorat banklarining investitsiya faoliyatini rivojlantirish yo'nalishlari	437
Jo'rayev O'ktam Panji o'g'li	
Сокращение уровня бедности в Узбекистане.....	443
Амирджанова Ситора Суннат кизи	
Paxtachilik sohasida ishlab chiqarish jarayonlari samaradorligini oshirishning innovatsion yechimlari va uning foydaga ta'sirini baholash	448
S. B. Inoyatov	
Tijorat banklarida muammoli kreditlar bilan ishlash amaliyotidagi muammolar va ularni barataraf etish yo'llari	453
Maxmudov Rahimjon Hamid o'g'li	
Mahalliy budjet daromadlarining nazariy va ilmiy asoslari	460
O'lokulova Feruza Mansurovna	
Kambag'allikni qisqartirish – aholi turmush farovonligini ta'minlashning muhim omili	463
Usmanov Baxodir Baxtiyorovich	
Raqamli marketingni rivojlantirish zaruriyati	469
Xalmuxamedova Zebaxon Babaxanovna	
Tijorat banklari o'rtasidagi raqobatni rivojlantirish orqali fond bozorida aksiyalar narxini barqarorligini ta'minlash istiqbollari	473
M. Yuldosheva	
Konchilik sanoati korxonalarida innovatsion faoliyatni rivojlantirish mexanizmlarining ilmiy-nazariy asoslari	480
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
O'zbekistonda banklar moliyaviy xizmatlari va ular sifatining amaldagi holati tahlili	487
Mirzayev Mirza Abdullayevich	
Oliy ta'lim muassasalarining iqtisodiy samaradorlikning raqobatbardoshligini instituttsional tahlil qilish mexanizmi.....	492
Saydullayeva Saodat Abdumajidovna	
Integrasiya sharoitida to'qimachilik sanoatining rivojlanishi	499
Ziyayeva Muhtasar Mansurdjanovna	
Auditorlik tekshiruvini tashkil etish va o'tkazish jarayonlarini takomillashtirish	503
Karamatova Noiba Husnitdinovna	
Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning nazariy jihatlarini	510
Mamatov Mamajan Axmadjonovich	
Экономическое сознание и экономическое мышление: теоретический анализ.....	517
Пардаев Мамаюнус Каршибаевич, Мухаммедов Мурод Мухаммедович	
O'zbekiston respublikasi tijorat banklari tomonidan qurilish korxonalarini kreditlashni takomillashtirish yo'llari	522
Sultanov Baxram Begdullayevich	

Роль искусственного интеллекта в современных технологиях медиаобразования в высших учебных заведениях.....	526
Самигова Гуландом Абдужаббаровна	
Talabalarga moliyaviy yordam dasturlari va ularning ta'lim sifatiga ta'siri	534
Mirzayeva Muhlisa Ubaydullo qizi	
Mintaqaviy investitsion jozibadorlik va investitsion siyosat: nazariy talqin	539
Muminov Akmal Tulkunovich	
Mamlakatni ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotida oliy ta'lim tizimining ta'siri	543
Nasimov Adiz Azamat o'g'li, Baxtiyorova Jasmina Jasurovna, Axrorov Zarif Oripovich	
Respublikada fermer xo'jaliklarga xizmat ko'rsatishni rivojlantirish va agroxizmatlar bozorini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash imkoniyatlari	548
Shukurov Ilxom Safarboyevich	
Turli mamlakatlarda oliy ta'limni moliyalashtirish yo'llari	555
Umarova Moxigul Maxmayunus qizi	
Dehqonchilikni innovatsion asosda rivojlantirishning xorijiy tajribasi	560
Yuldashev G'iyos Turabekovich	
Tijorat bank xizmat turlarini islomiy bank xizmatlari orqali rivojlantirish istiqbollari	564
Bayjanova Gozsal Sarsengaliyevna	
Qishloq xo'jaligi mahsulotini baholash va hisobga olishning uslubiy jihatlarini takomillashtirish	570
Boltayev Abror Sayitmuradovich	
Секреты интересного урока в начальной школе	577
Гараева Олеся Владимировна	
Iqtisodiyotni barqaror rivojlanishda yashil iqtisodiyotning o'rni	580
Ibragimova Gulchehra Toxirovna	
Mahsulot va xizmatlarni raqamli transformatsiyasini amalga oshirish algoritmi	584
Kucharov Abrorjon Sobirjanovich, Bobojonov Azizjon Babaxanovich, Abdurakhmonov Abdumalik Abdurashidovich	
O'zbekiston Respublikasining soliq tizimi mamlakatda yashirin iqtisodiyot ulushini qisqartirish vositasi sifatida	591
Nabiyev Feruz Nurmurodovich	

VENCHUR KAPITALINING MOHIYATI VA O'ZBEKISTONDA VENCHUR TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING INSTITUTIONAL ASOSLARI

Tadjibayeva Nigora Gulomjonovna

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Marketing" kafedrası mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada vechur kapitalining mohiyati, o'ziga xos tomonlari, rivojlangan mamlakatlarning mazkur yo'nalishdagi tajribalari va O'zbekiston amaliyoti keng tahlil etilgan. Shuningdek, mamlakatimizda qabul qilingan me'yoriy-huquqiy hujjatlar asosida vechur kapitali shakllanishini 3 davrga bo'lib tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: vechur, vechur fondlari, vechur kapitali, vechur kapitalini shakllanish bosqichlari, milliy vechur fondi, ishlab chiqarishni modernizatsiyalash, sanoat kooperatsiyasi.

Abstract: This article analyzes in detail the essence of venture capital, its specific aspects, the experience of developed countries in this direction and the practice of Uzbekistan. Also, based on the legal documents adopted in our country, the formation of venture capital is divided into 3 periods.

Key words: venture capital, venture funds, venture capital, stages of venture capital formation, national venture fund, production modernization, industrial cooperation.

Аннотация: В данной статье подробно анализируется сущность венчурного капитала, его специфические аспекты, опыт развитых стран в этом направлении и практика Узбекистана. Также на основании принятых в нашей стране правовых документов формирование венчурного капитала делится на 3 периода.

Ключевые слова: венчурный капитал, венчурные фонды, венчурный капитал, этапы формирования венчурного капитала, национальный венчурный фонд, модернизация производства, промышленная кооперация.

KIRISH

Jahonda globallashuv tendensiyalarining keskinlashuvi, ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlarning murakkablashuvi hamda ilm sig'inkorligi yuqori bo'lgan tovar va xizmatlar diversifikatsiyasining kengayishi innovatsion jarayonlarni moliyalashtirishning turli xil muqobil variantlarini qo'llash tendensiyalarini kuchaytirmoqda. "Innovation salohiyatni oshirish bo'yicha jahonda yetakchi 10 ta mamlakat, ya'ni, Shveysariya, Niderlandiya, Shvet-siya, Buyuk Britaniya, Singapur, AQSH, Finlyandiya, Daniya, Germaniya va Irlandiyalar yiliga YAIMga nisbatan o'rtacha 2,5-4,0 foiz atrofida mablag'lar ajratmoqda" ^[1]. Bugungi kunda jahon bozorida raqobatning tobora kuchayib borishi sharoitida innovatsion faollik darajasini oshirishga vechur kapitalidan foydalanish dolzarb ahamiyatga ega bo'lmoqda.

O'zbekistonda iqtisodiyot sohalariga innovatsiyalarni keng joriy qilish, innovatsion faoliyat subyektlari, ayniqsa, sanoat ishlab chiqarishni rag'batlantirish, texnoparklar, transfer markazlari, innovatsion klasterlar, vechur tashkilotlar, biznes-inkubatorlar faoliyatini takomillashtirish yuzasidan keng qamrovli tadbirlar amalga oshirilmoqda. Shuningdek, mamlakatda "...innovatsion salohiyat va investitsiyaviy jozibadorlikni oshirish uchun respublikada vechur jamg'armalari faoliyatini takomillashtirish orqali portfel investitsiyalar hajmini 2 barobarga oshirish" ^[2], "...global innovatsion indeksda O'zbekiston Respublikasining o'rnini yaxshilash va 2030-yilga qadar reytingning TOP-50 mamlakatlari qatoriga kirish" ^[3] vazifalar belgilab berilgan. Bu borada milliy innovatsion salohiyatni baholash mexanizmini nazariy-uslubiy jihatdan takomillashtirish, innovatsion klasterlarni davlat-xususiy sherikchilik asosida samarali shakllantirish, xususiy sektor va hududlarning innovatsion faoliyatini moliyaviy vositalar asosida rag'batlantirish, ularni amalga oshirish mexanizmini samarali tashkil etish kabi yo'nalishlardagi tadqiqotlarga alohida e'tibor qaratish maqsadga muvofiq.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Mamlakat innovatsion jarayonlar va venchur kapitalidan foydalanish darajasini oshirishning nazariy-uslubiy jihatlari xorij olimlari tomonidan muayyan darajada o'rganilgan. Jumladan, innovatsion jarayon o'zgarishiga ta'sir qiluvchi omillar J.Shumpetter ^[4], Z.Glenn, kichik biznes subyektlarining innovatsion faoliyatini rag'batlantirish mexanizmlari P.Drukker, S.Friman ^[5, 6], milliy innovatsion tizimni shakllantirish muammolari B.Landvall, R.Nelson va boshqa olimlarning tadqiqotlarida o'rganilgan. S.Kortum, G.Stivenson, Dj.Timmons, U.Baygrev va boshqa bir qator olimlar esa iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishida yuqori risk darajasi bilan bog'liq bo'lgan venchur kapitali qo'yilmalarini baholashning empirik tahlilini amalga oshirishgan.

Innovatsion jarayonlarni amalga oshirishning ilmiy-amaliy jihatlari o'rganish bilan bog'liq tadqiqot ishlari MDH mamlakatlaridagi qator olimlarning izlanishlarida ma'lum darajada tadqiq etilgan. Jumladan, innovatsion faoliyatni tahlil qilish va baholash N.Kondratev, V.Marsinkevich, I.Soboleva ^[7, 8], ilmiy-texnik va tajriba-konstruktorlik ishlarini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari B.Mochalov, L.Lopatnikov, J.Petrovskaya, L.Davidova, S.Markina, venchur kapitalining innovatsion jarayonlarga ta'sirini Yu.Ammosov, I.Rodionov, S.Yagudin, I.Komarova, M.Sabirov, E.Valeyev ^[9, 10] ilmiy izlanishlarida o'rganilgan.

O'zbekistonlik olimlar tomonidan mamlakat innovatsion faoliyatini rivojlantirish hamda undan foydalanish darajasini oshirishning umumiy jihatlari muayyan darajada o'rganilgan va ushbu yo'nalishdagi tadqiqotlar davom etmoqda. Jumladan, mamlakat innovatsion faoliyatini alohida tarmoq, soha va hududlar kesimida baholash hamda intellektual salohiyatni oshirish muammolari S.G'ulomov, Sh.Zaynutdinov, A.Vaxabov, N.Rasulov ^[11, 12] innovatsiyalarni investitsiyalash va iqtisodiy o'sishning sifat ko'rsatkichlari hamda innovatsion jarayon o'rtasidagi mutanosiblik R.Nurumbetov, F.Shakirova, D.Shadiyeva, innovatsiyalarni boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish N.Yo'ldoshev, Sh.Mirsaidova, B.Kamiljanov, milliy iqtisodiyot innovatsion jarayonlaridan samarali foydalanishning umumnazariy jihatlari B.Xodiyev, T.Jo'rayev, X.Abulqosimov, N.Maxmudovlarning tadqiqot ishlari bayon etilgan.

ASOSIY QISM

Bugungi zamonaviy davlat faqat xom ashyo resurslari evaziga emas, balki innovatsiyalar va yangi texnologiyalar hisobiga rivojlanishi maqsadga muvofiq. Shundagina u xalqaro savdo sohasida yetakchilik qila oladi va jahon bozorida munosib o'rin egallashi mumkin.

Ilm-fan yutuqlarini keng qo'llagan holda iqtisodiyot, ijtimoiy va boshqa sohalarda zamonaviy innovatsion texnologiyalarni qo'llash ko'pgina mamlakatlar, shu jumladan O'zbekiston Respublikasining ham dinamik rivojlanishining asosiy shartlaridan biri hisoblanadi.

Mamlakat hayotining jadal rivojlanayotgan barcha sohalari davlatni jahon taraqqiyoti yetakchilari qatoriga tez va sifatli kira olishini ta'minlovchi zamonaviy innovatsion g'oyalar, ishlanmalar va texnologiyalar asosida olib boriladigan islohotlar bilan yaqin hamkorlik qilishni talab qiladi. Mamlakatning innovatsion rivojlanish yo'liga o'tishi investitsiyalarni moliyalashtirishning yangi metodlarini qo'llashni talab etadi. Shunday metodlardan biri rivojlangan mamlakatlarda yetarlicha muvaffaqiyatli qo'llanilayotgan venchur kapitali hisobiga moliyalashtirish hisoblanadi.

1-davr (1992-2007-yillar). Venchur kapitali shakllanishi me'yoriy-huquqiy asoslarining yaratilish bosqichi

2-davr (2008-2016-yillar). Venchur kapitali shakllanishi me'yoriy-huquqiy asoslarining rivojlanish bosqichi

3-davr (2017-2023-yillar). Venchur kapitali shakllanishi me'yoriy-huquqiy asoslarining yetuklik bosqichi

1-rasm: O'zbekistonda venchur kapitali shakllanishining me'yoriy-huquqiy asoslari¹

¹ Tadqiqot davomida muallif tomonidan tuzilgan.

Fikrimizcha, respublikada ventchur kapitali shakllanishini tahlil qilishimiz uchun mustaqillikdan keyingi davrda qabul qilingan me'yoriy-huquqiy hujjatlarning ventchur kapitaliga qanday darajada bog'liqligini asos qilib olishimiz muhim ahamiyat kasb etadi.

O'zbekistonda ventchur kapitali shakllanishida 1992-2023-yillar oralig'ida jami 46 ta qonun va qonun osti hujjatlar, xususan, 4 ta O'zbekiston Respublikasi qonuni, 14 ta O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmoni, 10 ta O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Qarori, 18 ta Vazirlar Mahkamasi Qarorlari qabul qilingan. Ushbu qabul qilingan me'yoriy-huquqiy hujjatlar ventchur kapitali shakllanishiga bevosita va bilvosita bog'liq bo'lib, ularni shartli ravishda quyidagi 3 davrga bo'lib tahlil qilishimiz mumkin.

1-davr (1992-2007-yillar). Ventchur kapitali shakllanishi me'yoriy-huquqiy asoslarining yaratilishi bosqichi.

Mamlakatimizda barcha sohalar kabi ilm-fan va innovatsiyalarni moliyalashtirish hamda qo'llab-quvvatlash mustaqilligimizning dastlabki yillaridan e'tibor qaratila boshlandi.

Ushbu davrda fan-texnika imkoniyatlarini kuchaytirish, ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotning dolzarb muammolarini hal etishda fanning ahamiyatini oshirish ham muhim tadqiqotlar va innovatsiya jarayonlari kengaytirilishini davlat yo'li bilan qo'llab-quvvatlash maqsadida, ilmiy tadqiqot institutlarida va oliy o'quv yurtlarida xo'jalik shartnomalari asosida bajariladigan ilmiy tadqiqot ishlari, shuningdek, innovatsiya ishlari 1992-1995-yillarda qo'shimcha qiymatdan soliq to'lashdan ozod qilindi.

Ilmiy-texnika tadqiqotlari va ishlanmalarini huquqiy jihatdan himoya qilish, ularning raqobatbardoshligini oshirish, litsenziyalar va patentlarni sotish hajmini ko'paytirish, O'zbekiston olimlarining yutuqlarini chet ellarda keng reklama qilish choralari, hamda, O'zbekiston olimlarining ilg'or texnologiyalari va ilmiy ishlanmalari negizida qo'shma korxonalar ventchur kompaniyalar, innovatsion dasturlar va loyihalarni yaratish ko'zda tutildi. Ushbu davrda qo'shma korxonalar, innovatsion loyihalar va dasturlar yaratildi, biroq ventchur kompaniyalar tuzilishi amalga oshmadi.

2-davr (2008-2016-yillar). Ventchur kapitali shakllanishi me'yoriy-huquqiy asoslarining rivojlanish bosqichi.

Ushbu davrda qabul qilingan farmon va qarorlar natijasida qator vazifalar bajarilishi belgilandi va amalga oshirildi.

Ichki tarmoq va tarmoqlararo sanoat kooperatsiyasini yanada rivojlantirishning asosiy yo'nalishlaridan biri yangi texnologiyalarni ishlab chiqish hamda ularni yirik va kichik korxonalarda joriy etish imkonini beradigan innovatsiya loyihalarini qo'llab-quvvatlash va amalga oshirish uchun ventchur jamg'armalarini, shuningdek, infratuzilma obyektlarini tashkil etish belgilandi.

Ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish, texnik va texnologik yangilash jarayonlarida ilmiy-amaliy tadqiqotlar hamda innovatsion ishlanmalarni ishlab chiqish, ularni joriy etishni rag'batlantirishning samarali mexanizmlarini yaratish, fan va ishlab chiqarish o'rtasidagi yaqinroq aloqani ta'minlash, ilmiy-tadqiqot tashkilotlari va real iqtisodiyot tarmoqlari korxonalari o'rtasida yaqin hamkorlik aloqalarini o'rnatish borasida respublikada juda katta ishlar amalga oshirildi.

O'rta muddatli istiqbolda innovatsion mahsulotlar va texnologiyalarni rivojlantirish bo'yicha chora-tadbirlar kompleksiga ko'ra 2008-2009-yillarda ilmiy-tadqiqot va innovatsion faoliyatni ventchur moliyalashtirishni rivojlantirish borasida O'zbekiston Respublikasi Fan va texnologiyalarni rivojlantirishni muvofiqlashtirish qo'mitasi, Fanlar akademiyasi, Iqtisodiyot vazirligi tomonidan ventchur kompaniyalar, fondlar, ventchur fondlarni boshqaruvchi kompaniyalar, innovatsion korxonalar faoliyatini tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlar loyihalari tayyorlandi. Davlat va jamiyat qurilishi akademiyasi, Oliy ta'lim vazirligi, Bank-moliya akademiyasi tomonidan ventchur fondlari va kompaniyalari uchun malakali boshqaruvchi va ekspert kadrlarni tayyorlash borasida o'quv kurslari amalga oshirildi. Moliya vazirligi, Sug'urta kompaniyalari assotsiatsiyasi, "O'zbekinvest" MKK, "O'zagrosug'urta" AK, sug'urta kompaniyalari tomonidan ventchur loyihalarini sug'urta qilish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar ishlab chiqildi va uni amalga oshirish borasida ventchur loyihalarini sug'urta qilish tartibi amalga oshirilishi belgilandi.

Shuningdek, ushbu bosqichda 2014-2016-yillarda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi Qarori bilan O'zbekiston Respublikasiga donor davlatlar, xalqaro va xorijiy davlat hamda nodavlat notijorat tashkilotlarining bepul (beg'araz) texnik yordami (grantlari) mablag'lari hisobiga iqtisodiy va ijtimoiy sohalarini rivojlantirish bo'yicha ustuvor loyihalarni amalga oshirish uchun loyiha summasi 100 ming dollar bo'lgan ventchur kapitalni shakllantirish va innovatsion risklarni sug'urtalash sektorini rivojlantirish orqali yuqori texnologiyali ishlab chiqarish faoliyatiga investitsiya resurslarini joylashtirish vazifalari belgilab qo'yildi.

3-davr (2017-2023-yillar). Ventchur kapitali shakllanishi me'yoriy-huquqiy asoslarining yetuklik bosqichi.

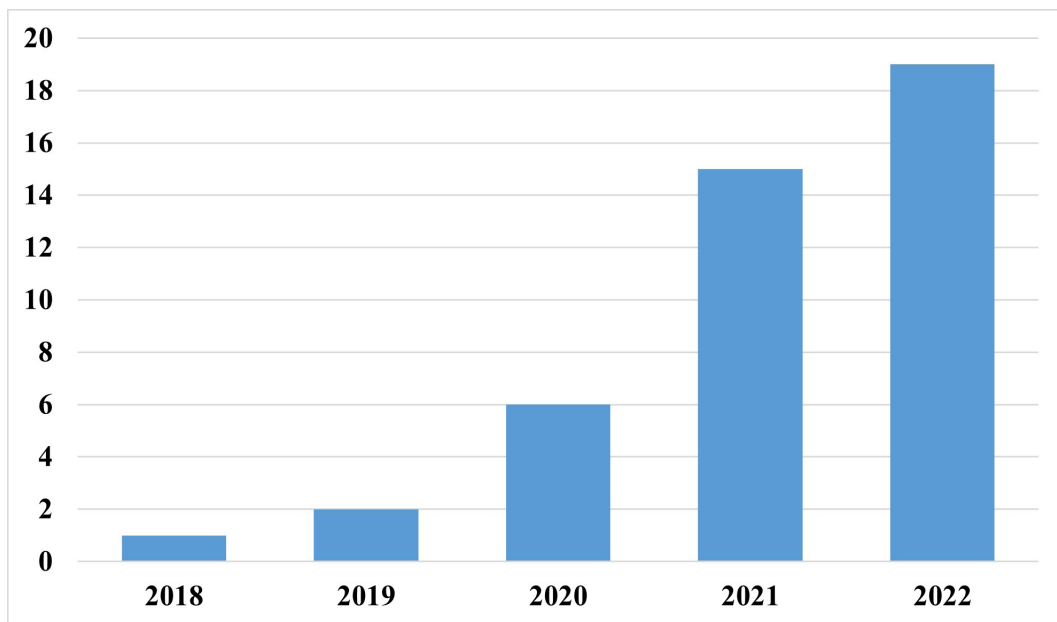
Ushbu davrda hukumat tomonidan qabul qilingan juda ko'plab me'yoriy-huquqiy hujjatlar ventchur kapitalining shakllanishida va uning institutsional asoslarini belgilab berishda bevosita xizmat qiladi. Xususan, ushbu qabul qilingan me'yoriy-huquqiy hujjatlar orqali innovatsion g'oyalar, startaplar, ventchur loyihalarni moliyalashtirish tizimini shakllantirish va takomillashtirishga, ilmiy-tadqiqotlar natijasini ishlab chiqarishga tatbiq etish sur'atlarini oshirishga, investitsiyalarni, xususan xorijiy sarmoyalarni samarali jalb qilish maqsadida investitsion va boshqaruv kompaniyalarini tashkil qilish amaliyotini kengaytirish, yuqori texnologiyalarga asoslangan tadbir-

korlik startap loyihalarini moliyalashtirishda hissassi bo'lgan vechur kompaniyalarini yagona ijtimoiy to'lovdan tashqari barcha turdagi soliqlar va majburiy to'lovlardan ozod etilishi belgilandi.

Startap loyihalarini saralash va moliyalashtirish uchun tanlab olish bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 9-martdagi 133-sonli "Ilmiy-tadqiqot va innovatsion faoliyatni rivojlantirishning normativ-huquqiy bazasini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarori 2-ilovasiga muvofiq tanlovlar tashkil etildi. Yangicha tartib yo'lga qo'yilishi natijasida 2019-2022-yillar davomida umumiy qiymati 114,0 mlrd. so'mlik 176 ta startap loyiha moliyalashtirilgan. Taqqoslash uchun aytish lozimki, 2019-yilga qadar startap loyihalarini davlat granti hisobiga moliyalashtirish tartibi bo'lmagan ^[13].

2017-yil holatiga respublika hududlarida ilmiy ishlanmalar natijalarini amaliyotga joriy qilish, mavjud ilmiy-texnik va innovatsion salohiyatidan samarali foydalanish bo'yicha yagona maydonlar mavjud bo'lmagan. Innovatsion infratuzilmalar respublikada 2018-yildan boshlab faoliyat yuritishni boshlagan (2-rasm).

2-rasm: Respublikada mavjud innovatsion infratuzilmalar soni²

Yuqori texnologiyalarni rivojlantirish, ilmiy-texnologik va innovatsiya tadbirkorlikning barqaror rivojlanishini ta'minlash, kichik innovatsiya korxonalarini tashkil etish, milliy va xorijiy bozorlarda raqobatdosh, ilmiy-hajmdor mahsulotlar ishlab chiqarishni va yetkazib berishni yo'lga qo'yish uchun qulay muhit shakllantirish maqsadida so'nggi 5 yil ichida respublikamizda 19 ta innovatsion infratuzilmalar (texnopark, biznes-inkubator, biznes-akselerator, kovorking markazi kabi) tashkil etildi.

Shu bilan birgalikda, vazirlik tashabbusi bilan startap loyihalarni moddiy qo'llab-quvvatlash maqsadida 3 ta investitsiya kompaniyasi, 6 ta vechur fondi va 1 ta boshqaruv kompaniyasi faoliyati yo'lga qo'yilgan. "Astron" vechur fondi, "UzVC" Milliy vechur fondi hamda "UzCARD Ventures" MCHJ maqsadli jamg'armalari shular jumlasidandir.

"UzVC" milliy vechur fond O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 3-noyabrda 684-sonli "UzVC" milliy vechur fondi faoliyatini tashkil qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qaroriga ko'ra mas'uliyati cheklangan jamiyati shaklida tashkil etildi. Jamiyat ustav kapitalidagi mablag'larni ishonchli boshqaruvga berish bo'yicha o'tkazilgan tanlov natijalariga ko'ra, Buyuk Britaniyaning "Sturgeon Capital" kompaniyasi g'olib deb topilib, mazkur kompaniya tomonidan 25,0 mln. AQSH dollari miqdorida sarmoya kiritishi ko'zda tutilgan, hozirda 1,9 mln. AQSH dollari miqdorida investitsiya kiritilgan ^[13].

O'zbekistonda UzVCA (O'zbekiston vechur investitsiyalash assotsiatsiyasi)ning tashkil etilishi muhim voqea bo'ldi. Uning faoliyati vechur kapitalni mahalliy startap loyihalarga jalb qilish va rag'batlantirish, mam-lakatdagi vechur investitsiyalar bozori bo'yicha ilmiy tadqiqotlar olib borish, vechur investitsiya sohasida mutaxassislarni tayyorlash va qayta tayyorlashga qaratilgan.

O'zbekistonda vechur kapitali shakllanishini qo'llab-quvvatlovchi institutlarni huquqiy, infratuzilma va norasmiy institutlariga bo'lib o'rganishimiz mumkin. Jumladan, hozirgi kunda huquqiy institutlar qatoriga O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi, Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi, Kambag'al-

2 O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi ma'lumotlari asosida tuzilgan.

likni qisqartirish va bandlik vazirligi, Raqamli texnologiyalar vazirligi, Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi, Davlat aktivlarini boshqarish agentligi, Soliq qo'mitasi, Xorijiy investitsiyalarni jalb etish agentligi, Innovatsion rivojlanish agentligi va shu kabilarni kiritish mumkin. Infratuzilma institutlariga banklar, sug'urta tashkilotlari, kredit uyushmalari, fond birjasi, sudlar, advokatlik firmalari, tashish, lizing, reklama, injiniring, aloqa va boshqa xizmatlarni ko'rsatuvchi bozor infratuzilmasi institutlarini kiritish mumkin. Norasmiy institutlar: aholi urf-odatlar, qadriyatlar, milliy mentalitet kabilarni kiritish mumkin. Chunki ular norasmiy sektor sifatida milliy iqtisodiyotning amal qilishida o'z ta'sirini ko'rsatadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, respublikada amalga oshirilayotgan institutsional o'zgarishlar natijasida vechur kapitalining shakllanishi va rivojlanishi muhim o'rin tutadi. Bu borada respublikada qabul qilingan konsepsiya va strategiyalarda vechur kapitalining mustaqil institut bo'lib shakllanishida xizmat qiladi. Xususan, Ilm-fanni 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasiga ko'ra innovatsion ishlanmalar va startap loyihalarni moliyalashtirish maqsadida 2021-yilda 2 ta, 2025-yilda 10 ta vechur jamg'armalari tashkil qilinishi belgilangan ^[14]. Mamlakatimizda oxirgi 4-yilda innovatsion faoliyatni moliyalashtirish bo'yicha maxsus institutlar (innovatsion jamg'armalar, vechur tashkilotlar va boshqalar) soni 28 taga yetkazildi. 2022-2026-yillarda O'zbekiston Respublikasining innovatsion rivojlanish strategiyasini amalga oshirishning maqsadli ko'rsatkichlari Innovatsion faoliyat infratuzilma subyektlari (texnologik parklar, texnologiyalar transferi markazlari, innovatsion klasterlar, vechur fondlar, innovatsiya markazlari, biznes-inkubatorlar va akselerator) sonini 2022-yildagi 25 tadan, 2023-yilda 45 taga, 2024-yilda 55 taga, 2025-yilda 65 taga, 2026-yilda 75 taga yetkazilishi belgilangan.

Ushbu belgilangan vazifalar milliy iqtisodiyotga innovatsion mahsulotlar va yechimlarni ishlab chiqib, joriy qilishning zamonaviy "zanjiri" va yagona tizimini yaratish orqali mamlakatda innovatsiyalar va texnologiyalar sohasining investitsion jozibadorligini oshirish, manfaatdorlik va raqobat muhitini yaratgan holda xorijiy investitsiyalar va texnik-ko'mak grantlari, shuningdek, vechur tashkilotlari hamda tegishli moliya bozorlarining turli vositalari orqali moliyalashtirish hajmini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. <https://www.vestifinance.ru/articles/104063>; https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2018-chapter3.pdf.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentyabrdagi PF-158-son "O'zbekiston-2030" strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Farmoni. <https://lex.uz/ru/docs/6600413>.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. <https://lex.uz/docs/5841063>.
4. Schumpeter J. Theorie der wirtschaftlichen Entwicklung – Berlin: Duncker & Humblot, 1912.
5. Drucker P. Innovation and Entrepreneurship. Practice and Principles. – London: Heinemann, 1984.
6. Freeman C. Technology and Economic Performance: Lessons from Japan. – London: Pinter Publishers, 1987.
7. Кондратьев Н. Большие циклы конъюнктуры // Вопросы конъюнктуры. Том 1, Выпуск 1, 1925.
8. Марцинкевич В.И., Соболева И.В. Экономика человека: Учеб.пособие для вузов. М.: Аспект Пресс, 1995. –с.51.
9. Ягудин С. Ю. Венчурное предпринимательство. Франчайзинг. – СПб.: Питер, 2011. – 256 С.
10. Сабиров М.Р. Венчурный капитал, как фактор инновационной модернизации экономики.// Вестник экономики, права и социологии, 2012, № 2. С. 76-79.
11. G'ulomov S.S. Innovatsion iqtisodiyotda yangi terminologiya: "aqli ta'lim". // Ilm-fan va innovatsion rivojlanish. –№3. 2018. –17-22-b.
12. Zaynutdinov Sh.N. Innovatsion salohiyatni oshirish strategiyasi. // "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali. 2011. № 1.
13. O'zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligining 2018-2022-yillardagi asosiy faoliyat natijalari. Toshkent – "Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi" – 2022. – B. 33.
14. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 29-oktyabrdagi PF-6097-son "Ilm-fanni 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Farmoni. <https://lex.uz/docs/5073447>.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.